ادامه از صفحه ۷

تشابه و تفاوت دوران دولت‌های اعتدال و اصلاحات

آقای خاتمی موضوع سیاست خارجی و سیاست داخلی را به طور همزمان به پیش می‌برد. فکر نمی‌کنید که اگر در زمینه سیاست داخلی با افراط‌گری افراط‌گرایان برخورد نشود، حل معضلات بین‌المللی هم با چالش مواجه شود؟

چرا می‌شود. گفتم اگر طولانی شود و آقای رجایی بخواهد در این قلب مبلغ ممکن است بدنه اجتماعی طرفدار آقای رجایی رویش داشته باشد و این دقیقا خوابت افراط‌گرایان است؛ یعنی اینها حاضر هستند هزینه‌های بسیاری بدهند تا بتوانند رجایی را از خیابانش جدا کنند و این و بدنه اجتماعی‌اش فاصله ایجاد کنند اینها همه مطرح است. ولی من به‌عنوان کسی که از بیرون به ماجرا نگاه می‌کنم، در حرکت آقای رجایی یک هوشمندی می‌بینم و به یک عقبه‌نشینی این مهم است که اگر کسی به صورت تاکتیکی یک بخشی را متوقف کرد و بخش دیگر را پیش برد، فکر نکنیم به این توقف اینجا دعوا کنیم. من فکر می‌کنم این برنامه و هوشمندی آقای رجایی در همه حوزه‌هاست. انتخاب برخی از وزرا متناسب با شرایط انجام گرفت. اگر این وزرا تحول لازم را متناسب با رویکرد دولت نداشته باشند، می‌توانند تعریف کنند این هوشمندی رجایی است که تلاش دارد کارهای خود را با اولویت‌بندی انجام دهد و کنکاش سیاسی هم متوجه این موضوع هستند این هم شیرازی حامیان آقای رجایی هم هست که فشار را به ایشان منتقل نمی‌کنند و اجازه می‌دهند که ایشان بازی خود را در عرصه سیاسی انجام دهند و همچنان به او اعتماد دارند حب بعد از توافق هسته‌ای، انتظار از دولت برای گشایش در عرصه سیاسی داخلی هم افزایش پیدا کرد. البته افراطیون هم برنامه دارند تا در صورت حصول توافق جامع هسته‌ای، عرصه سیاست داخلی را بیشتر چالشی کنند و امیدوار هستند که بتوانند آقای رجایی را منفعل کنند. البته آقای رجایی منفعل نمی‌شود. به همین دلیل فکر می‌کنم باید ما خوشبختانه با بنیه و به ایشان فرصت بدهیم تا سیاست‌های خود را بر اساس اولویت‌های که داشته است به پیش ببرد و بنده نمی‌گویم که سیاسی هستم تا یک حدی می‌توانم صبوری کنم؛ اما بدنه اجتماعی که کمتر سیاسی هستند سطح تحمل خوشبختانه‌ای بالاتر دارد. ما در مسیر کمک می‌کنیم که اگر در زمینه سیاست داخلی با افراط‌گری مواجه می‌شویم که به ظرفیت سیاسی حامیان خود توجه بیشتری داشته باشند. من تا به امروز روند کاری رجایی را رو به جلو می‌بینم و وقتی شرایط اینگونه است دلیل ندارد که کسی‌ها و نقدهایی را به رخ بکشیم. ما در برنامه‌ریزی و حرکت یک اصطلاحی داریم که می‌گوییم کار خوب را خوب‌تر نکن، حرکت می‌شود اینجا و آقای رجایی در حال طی کردن آن است خوب است. بهتر است برای بهترشدن آن فشار نیاوریم چرا که ممکن است خراب شود.

برگه ابدی‌ما در صفحه ۲۸ در سرخط‌گری مردم از دولت خاتمی

رسیده دارد و پیش‌بینی می‌کنند تنها روند موجود در دولت روحانی نیز منجر به تجربه دوباره رخدادی مشابه شود ۲۸ خواهد شد؟ این ارزیابی را واقع‌بینانه می‌دانید؟

دوره اصلاحات برای همه یک تجربه بود و در نهایت دیدیم که برای کنشگران سیاسی یکی از گذران دوره اصلاحات و دوره اصلحی‌تواز تلاشت شد. این بود که منتی آقای خاتمی منتی درست‌تر بود. ما نسبت از اصطلاح‌طلبی که آقای خاتمی را به ممانعت متهم می‌کردند چرا که تلبت شد ممانعات آقای خاتمی هدف‌دار بود. لیست هدف تمام اصلاحات و تنظیم سرعت آن ما هزینه‌های زیادی پرداختیم که با این تجربه برسیم. این شانس آقای رجایی بود که این تجربه دوره اصلاحات حامل شده است. بله، اگر دوره اصلاحات نبود، حامیان آقای رجایی دست از مبارزه بکشند اما می‌بینند که ما همه‌اش‌که‌ترانشد و رشد و بسیر سازمان سدها و سیما که احتمالا تجربه خواهد گرد. هماهنگ‌ترخواهد شد. اما شرایط برای افراطیون بدتر شده و به همین دلیل آقای رجایی که آنها پرهیخو شده‌اند. اگر کار زمان هر مقدار که به نفع دولت است به ضرر آنها خواهد بود بنابراین باید با زمان بیش برویم و خیلی عجله نکنیم. من به آینده خوشبینم.

ادامه از صفحه ۷

همه حامیان خاتمی

کمار گلاندشتمن سیدمحمود دعایی و مرحوم فخرالدین حجازی- مرد نظوهای آتشین مجلس اول- از فهرست انتخاباتی مجلس سوم، جای برای تحمل بقایی نگذاشت. روحانیون انقلابی چپ در نامه‌ای به رهبر قبلد انقلاب، ضمن برشمردن دلایل و الزامات این تصمیم، پاسخ مساعد گسی ایشان را دریافت کردند که در آن، «جناح‌الاسلام‌والمسلمین محمدعلی انصاری» که آن‌روزها در قلب مدیر اول مجموعه بنیاد حفظ و نشر آثار امام شناخته می‌شود، مخاطب پاسخ مدیر، رهبر قلبد انقلاب پیرامون «جدایی» بود. تشکل نوپای مجمع روحانیون در انتخابات مجلس سوم، اکثر کرسی‌های پارلمان را به نام خود در و مهدی کروبی بر صندلی ریاست این دوره تکیه زد. دو سال از عمر این مجلس پس از رخت بنیانگذار جمهوری اسلامی با دولت اکبر هاشمی‌رفسنجانی هم‌آبود شد، که تنها به‌چهره کلیدی جریان چپ معنی سیدمحمد خاتمی، عدالته نوری و مصطفی معین در وزارتخانه‌های با اهمیت کابینه قرار داشتند و سایر دلنشینیان را چهره‌های نزدیک به جناح راست تشکیل می‌دادند. رضمالحیت تعدادی از نمایندگان شناخته‌شده این دوره برای انتخابات مجلس چهارم، عملا مجمع روحانیون مبارز و سایر گروه‌های هموسو را در شرایطی قرار داد تا رهبران این جریان، تصمیم تشکیلاتی مهمی را اتخاذ کنند برای مدتی نامعلوم عطای کار سیاسی معطوف به انتخابات را به لقای آن بخشیدند. تعدادی از نیروهای جوان‌تر این طیف، البته تحمیل را بر پیش گرفتند؛ برخی در ایران و برخی خارج از کشور و تعدادی نیز در مقطعی دوساله در کنار انداخته موسوی خوئینی‌ها به مرکز بررسی‌های استراتژیک نهاد رئیس‌جمهوری رفتند. مهم این بود که آن باور داشتند: جامعه ایرانی در حال پوست‌اندازی است و یک تفکر سیاسی پویا، این تحول را رصد می‌کند؛ این را سید حجرالبن می‌گفت. مجمع نیروهای خط امام با سنگخوبی مصطفی معین، فعالیت خود را آغاز کرد و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی پس از سیری کردن «دوران نقاهت»- که پی در اینتخابات مجلس سوم، عملا و تعطیلی موقت فعالیت‌های آن در دهه ۶۰ روی داد، فعالیت سیاسی رسمی را به نام جدید و البته حضور «یکدست» طیف خود کلید زد. روزنامه سلام با مدیر مسئولی آیت‌الله موسوی‌خوئینی‌ها به یک پایگاه قدرت سیاسی کامل برای جریان چپ بدل شد و هفته‌نامه عصر ما اگرچه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی حق‌نوری‌برداری در مورد سیاست، اقتصاد و جامعه ایرانی (معنوی) تولید شده در این پایشگاه‌های کلیدی، در روزهای انتخابات دوم خرداد۷۶ در موضعگیری‌های نیروهای اصلی جناح چپ، نظام، راهگشا شد. اما با همه اینها مجمع روحانیون مبارز اعلام کرد در انتخابات مجلس پنجم هم بنای ارائه فهرست انتخاباتی رسمی ندارد. با حال اعضا و اعضای سابقی نزدیک به این جریان، برای حضور مستقل آنان هستند. تحول عمده این مقطع، آغاز اختلافات فکری و عملی دولت سازندگی با مجلس چهارم است که از قضا با شعار حمایت از رییس‌جمهور، کرسی‌های پارلمان را بدست آورده بودند. باور غالب در میان سیاسیون در آن‌روزها این بود که هاشمی با توجه به نوع نگاه سیاسی و فکری، اساسا امکان مطابقت با دولت رفسنجانی را نخواهد داشت و همین اتفاق هم افتاد. برای جریان این خلأ نیاز به تشکیلات بود و «حزب کارگزاران سازندگی» متشکل از جمعی از مدیران تکنوکرات و چهره‌های نزدیک به تفکر هاشمی‌فسنجانی، در شرایطی اعلام موجودیت کرد که اصیلترین آنان به جریان چپ- البته با فواصل مشخص فکری- قابل‌لکار نبود. این حزب، نهایتا برنامه‌ها و حتی مدل تشکیلاتی جناح چپ در استان‌ها هفتا شد بود و آرام‌آرام، موج ایجادشده در سرفاهای تبلیغاتی خاتمی، نگرانی را در جناح راست به وجود آورد. سرانجام، سرفه انتخاباتی‌اش به موشهر از حضور او همراهانش در مهمیهسرای استانداری مصطفی شد و در سیستان‌وبلوچستان برای جلوگیری از تبلیغ حضور خاتمی در جشنواره قیلم فجر، پخش این قیلمها را به زمان دیگری موکول و ماشین مشاور فرهنگی استاندار و مدیرکل تربیت‌بدنی به استقبال وی آمدند. در سفر خاتمی به استان خراسان، تخریب‌ها رنگ دیگری به خود گرفت.

ادامه صفحه ۱۵

Many Iranians Hope Result Of Election Brings Change

Continued From Page 1

the dawn of a new era, it may prove to be the end of an old one. Newer faces in 18 years of Islamic rule have they so clearly rejected the will of the ruling Shiite Muslim clerics.

Near-final results announced today showed the astonishing dimensions of Mr. Khatami's upset victory. He won 69 percent of the vote, with his principal opponent, Ali Akbar Natagh-Nouri, taking just 25 percent.

The clerics, or mullahs, who run Iran, including the supreme leader, Ayatollah Ali Khamenei, made clear that they expected that Mr. Nategh-Nouri, Not only did their support fail to propel him to victory, it was also one of the main factors leading people to vote for Mr. Khatami.

"People want to show that this is a grown-up country now and that we can make our own decisions," said a businessman who returned to Tehe-

Women were a strong part of Mr. ers, especially young people, con-

Iran Vote May Bring Pressure For a Change in U.S. Policy

By STEVEN ERLANGER

WASHINGTON, May 25 — The landslide election of a relatively moderate cleric, Mohammad Khatami, as Iran's President will put pressure on the Clinton Administration from critics as well as European allies to explore policy changes and not simply isolate Iran as a "rogue nation," senior American officials and Iran scholars said today.

But with the strong possibility of Iranian involvement in the bombing in Saudi Arabia last year that killed 19 Americans, the Administration will have to move slowly, the officials said, and it will be up to Iran to show signs of change first.

While the enormous vote for Mr. Khatami stunned officials here, with some calling it a landmark of popular discontent with the restrictions of the 18-year-old Islamic revolution, they cautioned that Iran's more conservative Islamic leaders could move to frustrate and undermine Mr. Khatami rather than accept the rebuke from the electorate.

Even Mr. Khatami himself, said Shaul Bakhash, an Iranian historian and analyst at George Mason University, in Fairfax Va. "has tries opposed to Israel, what the official called Iran's "rabid opposition to the Mideast peace process and anyone who supports it," and Iran's work to develop nuclear and chemical weapons.

"If these things don't change," Mr. Burns said, "it won't be possible to have better relations with Iran."

A senior official said: "If the new President has the authority to have a program that includes all these subjects, then we're willing to talk. But it's not clear to anyone that even the apparent moderation of this new President will produce any shift in the real issues of importance to the United States."

But Washington will be listening carefully, the official said, suggesting that a first indication of change, and one of the easiest to gauge, might come in Tehran's statements about the Middle East peace efforts. "And then if we see real change in their support for terrorism," the official said, "then one could say, 'Hey, this is really interesting.' But the ball is in Tehran's court."

Mr. Bakhash said the vote was a blow to the conservative policies of Ayatollah Khamenei, adding: "But

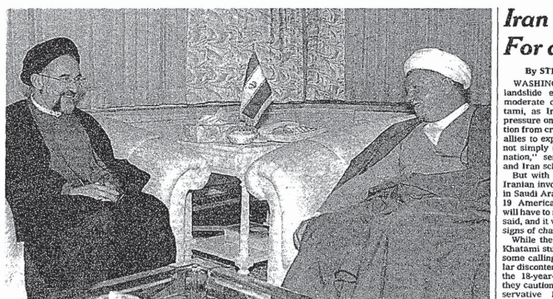

Mohammad Sayyad/Associated Press

The next President of Iran, Mohammed Khatami, left, conferred yesterday with the man he is to succeed, President Hashemi Rafsanjani. Voters chose Mr. Khatami hoping he will cease the Government's strict rule.

Khatami elected Iranian President in stunning upset

TEHERAN, Sat. — Iran's moderate former Culture Minister Mohammad Khatami was elected President today in a stunning upset victory over the Islamic regime's conservative establishment.

His main rival, conservative parliament speaker Ali Akbar Nateq-Nouri, conceded defeat after more than 17 million votes had been counted, showing a Khatami landslide.

Teheran radio said he just a letter of congratulations to Khatami and told him: "I will do my best to cooperate with you.

Khatami will take over in August from President Akbar Hashemi Rafsanjani, the man he succeeded after completing the maximum six four-year terms permitted by law.

Iran's Interior Ministry said Khatami had secured 3,733,879 votes or nearly six-thirds of the total 9,064,666 counted by 1130 MET (7:30pm Washington time), versus 4,540,195 votes for Nateq-Nouri. The conservative candidate, speaker Ali Akbar Nateq-Nouri, who had been strongly tipped to win.

The result was a major hock to the religious establishment which has

mata had forecast would be a close contest.

In the event he was relegated to second place with 25 per cent of the vote while two lesser-known candidates were far behind with relatively insignificant number of votes.

Both Khatami and Nateq-Nouri are 54-year-old middle-ranking Shi'ite Muslim clergymen.

But Khatami is considered a moderate compared with most of the conservative clerics who run the country. Nateq-Nouri is a traditionalist who enjoys the support of influential groups of conservative mullahs and merchants.

Some 25 million people aged 15 and over were eligible to vote.

During the 10-day campaign, Khatami attracted a broad coalition of centrists close to Rafsanjani, Islamic left-wingers and women, youths and intellectuals seeking a more relaxed application of Islamic norms.

The coalition was formed by centrist conservatives accused by Khatami's supporters of trying to monopolize state power by adding the presidency to their

Pharos-Tribune, Logansport, Indiana, Sunday, May 25, 1997 Page A7

NATIONAL & WORLD NEWS

Moderate Wins Iran's Presidential Election

◆ Mohammad Khatami's victory unlikely to lead to any drastic changes in Iran's Islamic fundamentalism

TEHRAN, Iran (AP) — A moderate cleric was declared Iran's next president Saturday after trouncing his conservative opponent in an election seen as a rejection of expanding Islam's role in people's lives.

Mohammad Khatami, a former culture minister who built up broad support among Iran's youth, took almost three times as many votes as his challenger, Ali Akbar Nateq-Nouri, in balloting Friday that drew a record turnout of nearly 30 million people.

While Khatami's win is unlikely to lead to any drastic changes in the country's Islamic fundamentalist bent, it should serve to restrain the conservative faction inside a clergy that has ruled the country since the 1979 Islamic revolution.

Mohammad Khatami

An array of restrictions ranging from bans on satellite dishes to a strict public dress code for women — they are allowed to show only their faces — help the Shiite Muslim clergy assert its authority over Iran's 60 million people.

Khatami, 54, will succeed President Hashemi Rafsanjani, who steps down in August after completing his second four-year term.

Rafsanjani, too, was billed as a moderate when he took office. But he had little success easing restrictions at home or improving Iran's image abroad.

Nateq-Nouri's backers had depicted Khatami as a pro-Western cleric not sufficiently committed to the revolution. Khatami supporters say he wants good relations with Western nations — except the United States.

The United States has tried to isolate Iran since the 1979 revolution, accusing it of sponsoring international terrorism and more recently of attempting to acquire nuclear weapons.

Washington also contended that Tehran poses a threat to the security of its oil-rich Arab allies that face Iran across the Gulf.

While it is often at odds with Europe over foreign policy and human rights issues, Iran remains closely linked with European nations economically and is heavily dependent on them for the modernization of its industry.

Khatami, a middle-ranking cleric, won 20.7 million of the 29.7 million votes cast in Friday's election, while Nateq-Nouri received 7.2 million votes, according to the final results announced on state radio and television. Two other candidates won fewer than a million votes each.

Ingw's only a company Friday It away from Friday it had been until the

Associated Press

Red Cross Talks On Food Aid For North Korea Stalt

BEIJING (AP) — An offer by South Korea's Red Cross to send 40,000 tons of food to starving North Koreans hit a snag Saturday when the communist country suddenly demanded 100,000 tons, a South Korean spokesman said.

Red Cross negotiators from the two countries were also split after two days of talks on how to deliver the aid, as well as how to hand it. But they agreed to have dinner Saturday night and meet again Sunday.

The negotiations demonstrate the mutual suspicion between communist North Korea and capitalist South Korea, even on something as vital as food aid. Both countries' Red Cross groups have close ties to their governments, which have been enemies since their 1950-53 war.

The United Nations estimates that 4.7 million North Koreans — a fifth of the population — are in dan-

ger of starvation this summer without massive food aid. A European Union diplomat in Seoul said Sunday that no food is reaching remote areas, where it is most needed.

"In particular, the eastern parts of the country, which are far away from main ports and main centers where food aid has been given in dire need," Tue Rohrsted, head of the EU Delegation in Seoul, said at a news conference.

Rohrsted accused North Korea of denying hunger experts access to the hardest-hit areas and instead offering "staged presentations in flooded areas."

In Beijing, a South Korean Embassy spokesman said North Korean Red Cross negotiators surprised their South Korean counterparts Saturday by abruptly asking for 100,000 tons of aid to be delivered by the end of June.

دوم‌خرداد به روایت رسانه‌های خارجی

محمد حاجی‌محمدی

«ایران با زمین‌لرزه‌های سیاسی به قدرت رفسنجانی واقعی چند سال اخیر به خود لرزید» این توصیف «نیویورک‌تایمز» در چهارم‌خرداد و در واکنش به انتخاب سیدمحمد خاتمی به‌عنوان رییس‌جمهوری ایران بود. این زمین‌لرزه نه‌تنها ایران بلکه کل جهان را لرزاند و بازتاب گسترده‌ای در سراسر جهان داشت. رسانه‌های خارجی قبل و پس از انتخابات دوم‌خرداد موضع‌گیری‌های متفاوتی نسبت به ایران و آینده آن داشتند. در گزارش پیش‌رو تلاش شده است تا نگاه تعدادی از نشریات خارجی به انتخابات دوم‌خرداد ۱۳۷۶ نشان داده شود.

خاتمی، چهره‌ای ناشناخته

برای رسانه‌های خارجی، سیدمحمد خاتمی تا قبل از دوم‌خرداد چهره‌ای ناشناخته بود. آنچنان که برای بسیاری از ایرانی‌ها و مردم عامه کشورمان نیز خاتمی چنان ناشناخته‌نیامده نبود. تنها خبری که به صورت محدود از خاتمی پوشش داده می‌شد. اشتعفای او از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر اثر فشار رفسنجانی‌ها بود همین امر باعث شد تا خاتمی در نقطه مخالف جریان تندرو قرار گیرد و تقویج‌ها چه قبل و چه بعد از انتخابات بر این امر تاکید داشته باشد. «او برای یک دهه مسئول وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ایران را برعهده داشت. خاتمی به‌خاطر واداری‌دادن بیش از حد به نشریات و هنر از جانب تندروها و محافظه‌کاران تحت فشار بود تا استعفا دهد.» (نیویورک‌تایمز، ۲۰ اردیبهشت) «آقای خاتمی به رجایی صبور و میانه‌رو مشهور است و این مشخصه‌ها بیشتر ناشی‌ی از موضع او در زمان زمامداری به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در حد فاصل سال‌های ۱۹۹۲- ۱۹۸۲ است. او در زمان وزارت به نشریات، کتاب‌ها و فیلم‌های مجوز داده که در موج شک، محافظه‌کاری و حتی برخی از آنها را مضر و خطرناک می‌دانستند. کتاب‌ها، فیلم‌ها و نشریاتی که بعد از استعفای خاتمی بر اثر فشار تندروها، توقیف شدند.» (واشنگتن‌پست ۲۹ اردیبهشت) «خاتمی که حوزه کاری‌اش‌اند است در مقایسه با دیگر روحانیون ایران فردی معتدل و صبور شناخته می‌شود و از او به‌عنوان یک رفسنجانی یا دخو باز یاد می‌شود.» (تایمز، ۲۷ اردیبهشت)

خاتمی و شور انتخاباتی

با شکل‌گیری شور و شوق انتخاباتی رسانه‌ها اینها با احتیاط و سپس با قدرت از آن سخن به میان آوردند. «نیویورک‌تایمز» که هر روز با گزارش‌هایی جامع به بررسی موضوع انتخابات در ایران می‌پرداخت در مطلبی تحت عنوان: «صدای تغییر، انتخابات ایران را به قاتلی واقعی تبدیل کرد.» این نشریه در تاریخ ۳۲ می به توصیف این جریان انتخاباتی می‌پرداز: «وحاتی خوش‌صحبتی که تا هفته گذشته بسیاری از ایرانی‌ها و آن را می‌شناختند. ایران را در شور و شوق انتخاباتی قرار ساخت. خاتمی بناگاه به‌عنوان کاندیدای محبوب میلیون‌ها ایرانی خواستار تغییر سیاسی قلاف شد... در روزهای آخر تبلیغات، خاتمی سوار بر اتومبیل کمپین انتخاباتی خود به سراسر کشور مسافرت کرد و تعداد زیادی از مردم با هیجان و امید به استقبال او رفتند.- کنترل آنها توسط پلیس سخت بود- خاتمی‌ها از شهرها و روستا را با پوسترهای تبلیغاتی او پوشاندفاند. در گوشه‌های خیابان ایستاده و با شادمانی تصویر محمد خاتمی را در هوا به گردش درمی‌آوردند. آگهی‌ها و بروشورهایی که از انتخاب خاتمی حمایت می‌کنند، دست‌بدست در میان مردم می‌چرخند.»

خاتمی و ناطق‌نوری

تا قبل از دفاع‌شدن تیتر انتخابات، تقریبا همه رسانه‌ها بر این نکته تاکید داشتند که پیروز انتخابات ناطق‌نوری خواهد بود. ولی به‌تدریج رسانه‌ها تحت‌تاثیر جریان داخلی ایران به بازتاب حمایت مردم از خاتمی پرداختند؛ «انتظار زیادی می‌رفت که ناطق‌نوری به‌راحتی پیروز انتخابات شود. اما حمایت عامه خیلی زود تغییر کرد و ای مردم از ناطق‌نوری به خاتمی تغییر رویه داد و به صورت تدریجی از ۳۹/۹ درصد به ۵۷درصد در عصر روز قبل از انتخابات رسید.» (آکونومیک ریویو، ۷ ژوئن)

«تنها تا هفته گذشته، کاندیدای پیشرو و میانه‌رو انتخابات علی اکبر ناطق‌نوری، رییس مجلس بود اما اکنون حداقل محمد خاتمی در قامت رقیب علی‌اکبر ناطق‌نوری ظاهر شده است.» (تایمز، ۱ خرداد)

«پیش‌بینی می‌شد ناطق‌نوری، رییس محافظه‌کار مجلس، برنده قاطع انتخابات باشد. اما الان بیشتر تحلیلگران ایرانی و دیپلمات‌های خارجی پیش‌بینی می‌کنند. رقابت نزدیکی بین او و خاتمی در پیش باشد.» (سانتی‌نیمز، ۳ خرداد) همین امر باعث می‌شود که رسانه‌ها به مواضع خاتمی و حامیانش و از در کنار ناطق‌نوری تمرکز کنند؛ «هر چند احزاب سیاسی چندانی در ایران وجود ندارد اما می‌توان با توجه به حامیان آنها تشخیص داد که به چه سمتی گرایش دارند. ناطق‌نوری از حمایت جامعه روحانیت مبارز و همچنین تجار بازاری برخوردار است که به تجارت آزاد خارجی و به ضرورت سرمایه‌گذاری خارجی اعتقاد دارند.» (واشنگتن‌پست، ۲۷ اردیبهشت) «خاتمی علاوه بر روشنفکران و دانشجویان از حمایت دو گروه قوی از دو طیف سیاسی متفاوت برخوردار است. از یکسو اتلاف جپ خط امام که از نظر بخشی از روزنامه‌نگاران قابل به کنترل اقتصاد توسط دولت و همچنین توزیع عادلانه ثروت هستند قرار دارند و از سویدیگر گروه تندرو که هاشمی‌فسنجانی موسوم به کارگزاران سازندگی قرار گرفته‌اند. گروه دوم در تقابل با سیاست کنترل اقتصاد توسط دولت هستند و به سرمایه‌گذاری خارجی و رابطه بهتر با غرب تمایل دارند.» (نیویورک‌تایمز، ۱ خرداد)

تاکید بر سلامت انتخابات

اول‌خرداد «سلام» به کمکلی سخنان رهبری در حمایت از نامزدها و رد انتخاب حواشی عمر عاشورا به یکی از نامزدها پرداخت در این سخنان به نقل از مقام معظم رهبری آمده بود: «تخلف در انتخابات عمل خلاف شرع و خلاق اخلاق سیاسی و اجتماعی است هر یک از این چهارتخ که اکثرت را از کسب کند رییس‌جمهور قانونی است. رادیاخاتمن کارنوفل شادی عمر عاشورا کار شمن است که عکس یک نامزد را هم در دست بگیرند این کپیه آنهاست نباید هیچ‌یک از نامزدها را متهم کرد که شما از آنها نیز دانستید و اینها طرفدار شما هستند. نخیر آنها چه طرفداری از کسانی دارند که اهل دین و معنویت و این‌چیزها هستند.» (سلام، ۲۰ اردیبهشت) «۲۳ درصت و سلامت برگزار شد» و «بازتاب وزیر کشور هاشمی هفته‌خرداد در یک نشست خبری گفت: «انتخابات در صحت و سلامت برگزار شده و هیچ تخلف یا شکایتی گزارش نشده است.» «انطلق‌وری» هم سوءخرداد در مجلس با تشکر از همه دست‌اندرکاران انتخابات از شورای نگهبان گرفته تا وزارت کشور: «همه دست‌اندرکاران صندوق در روز رأی‌گیری حقوق صندوق بودند و خطاها آرای مردم از سیج هایشان‌های محل‌ها مساجد و کسانی که اشتراکی خوبی کردند از نیروهای نظامی، انتظامی و امنیتی همه و همه باید تقدیر و تشکر کرد.» روزنامه اطلاعات به نقل از ناطق‌نوری نوشت: «این انتخابات تفاوت زیادی با انتخابات گذشته با گفتن قریب به ۳۰۰ال از پیروزی انتخابات داشت یکی از ویژگی‌های آن حضور گسترده ملت بود. یک انتخابات کاملا جدی و توام با نشاط در سایه سلامت و امنیت کیفیتلو و بلکه می‌بظهر در تاریخ انقلاب با هر کجای کشور سخن گرفتم با مراکزی که ارتباط این انتخابات بود. باوجود شورکشی‌هایی که برخی افراد اگاه و ناآگاه می‌کردند و در داخل هم بعضی ناگاهان آب به آسیاب آنها می‌بختند که جوانحیات جو سالمی نخواهد بود. با انتخابات صورت خواهد بود که رهبری وارد شدند و این توطئه را خنثی کردند و فرمودند مگر کسی جرات به خود می‌دهد که در آرای مردم دست ببرد و خود ایشان نظارت و اشراف کامل را داشتند یک انتخابات سالم توام با امنیت و آرامش و شادابی مردمان که تحلیل‌های غربی را هم غافلگیر کرد. امضاها این عزت و آبرویی بود که در این مقطع از تاریخ کشورمان افزوده شد.»

مرور روزنامه‌ها در آستانه دوم خرداد ۷۶

۱۷ سال پیش این‌روزها

مهسا جزینی: آن‌روزها کسی حاضر نبود اما این‌روزها چرا آن‌روزها رقیب نامزد «جناح راست» بود و این‌روزها در مبارله استاد است. برای همین وقتی تاکید کرد «نیویورک تایمز» بود و امروز وقتی: کمتر کسی جدی گرفت. البته اوضاع و احوال هشتسال گذشته هم چرخش (رقیب دیرتر به «رفیق» امروز بی‌تاثیر نبود. حالا می‌شود «کسی» هاکسی‌ها و «کسی» هاکسی‌ها را با «دیو» بی‌سی‌ها و از شاس بالای خود در بیروزی کنکه بود و برای آن هم از شهامت و قرتن سلام کرد. بود، امسا روز بعد از انتخابات در مجلس و جلسه تبریک گفت و از امادگی مجلس برای همکاری با خاتمی خبر داد. «ناطق‌نوری» تاکید کرد مجلس قصد سنگسازی جدی برای انتخابات دارد. رسانه‌های خارجی قبل و پس از کمک‌کاری برای دولت محترم بود و برای دولت آینده هم خواهد بود. شخص بنده تا آنجا که در توان دارم برای همکاری با ایشان برای خدمت به مردم به‌عنوان یک خمسگرار در خدمت ایران اسلام و ملت عزیزمان خواهیم بود. ۲۱خرداد یعنی ۰ ۲۰ روز بعد از انتخابات «ناطق‌نوری» دیداری با حامیان و اعضای ستادهای تبلیغاتی و تنگ‌های اسلامی هموسوی نشان داد. اجا جملهای گفت که بعدها زیاد به آن استناد شد: «دوز تکلیفمان رفاب بود. امروز رفاب است.»

سیاست و انتخابات

در انتخابات ۹۲ مجلس ۱۷ میلیون مخاطب و بهویژه از زنان فرمانداد بسیاری این سخن به گوش می‌رسید که «سلام و زنش فقط و میانی و دیگاه در انتخابات ندارند. به گفته امام در این خصوص هم زیاد استاد می‌شد این اما تاثرگی تدارد سال ۷۶ هم یک هفته مانده بود. انتخابات در روزنامه کیهان گفتوگویی با «محسن رضایی» فرمانده وقت سپاه پاسداران انجام داد که یکی از محورهای این گفتوگو نوع مواجهه سپاه با انتخابات بود. رضایی: در این گفتوگو می‌گوید: «سازمان سپاه و سیج حق دخالت در انتخابات و استفاده از امکانات به یا علیه یک نامزد را ندارد اما باید در محیط حضور یابد و با انتخاب اصلح کسی را انتخاب کند که بتواند وقوا مسیر انقلاب را ادامه دهد و در مقابل هفت صوتلهای‌های هم حاکی از این بود که برنده نهایی انتخابات «ناطق‌نوری» است. شعار انتخاباتی‌اش که برای «ناطق‌نوری» ساخته شده بود این بود: «رییس‌جمهوری باید مدیر، مدیر و ناطق باشد.» اعتمادبه‌نفس جناح تندروها و محافظه‌کاران تحت فشار بود تا استعفا دهد.» (نیویورک‌تایمز، ۲۰اردیبهشت) «آقای خاتمی به رجایی صبور و میانه‌رو مشهور است و این مشخصه‌ها بیشتر ناشی‌ی از موضع او در زمان زمامداری به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در حد فاصل سال‌های ۱۹۹۲- ۱۹۸۲ است. او در زمان وزارت به نشریات، کتاب‌ها و فیلم‌های مجوز داده که در موج شک، محافظه‌کاری و حتی برخی از آنها را مضر و خطرناک می‌دانستند. کتاب‌ها، فیلم‌ها و نشریاتی که بعد از استعفای خاتمی بر اثر فشار تندروها، توقیف شدند.» (واشنگتن‌پست ۲۹ اردیبهشت) «خاتمی که حوزه کاری‌اش‌اند است در مقایسه با دیگر روحانیون ایران فردی معتدل و صبور شناخته می‌شود و از او به‌عنوان رفسنجانی یا خاتمی یاد می‌شود.» (تایمز، ۲۷ اردیبهشت)

حمایت گسترده از خاتمی

روزنامه سلام، مجله زنان و تا حدی همشهری از حامیان «خاتمی» در قبل دهه‌نامه و روزنامه منعلق به جناح راست بودند. آن زمان حمایت ورزشکاران و هنرمندان از نامزدهای انتخاباتی خیلی رسم نبود. مثلا آن زمان همشهری در روز اول نوروز کمپین خودش‌حیتی که تا هفته گذشته بسیاری از ایرانی‌ها و آن را می‌شناختند. ایران را در شور و شوق انتخاباتی قرار ساخت. خاتمی بناگاه به‌عنوان کاندیدای محبوب میلیون‌ها ایرانی خواستار تغییر سیاسی قلاف شد... در روزهای آخر تبلیغات، خاتمی سوار بر اتومبیل کمپین انتخاباتی خود به سراسر کشور مسافرت کرد و تعداد زیادی از مردم با هیجان و امید به استقبال او رفتند.- کنترل آنها توسط پلیس سخت بود- خاتمی‌ها از شهرها و روستا را با پوسترهای تبلیغاتی او پوشاندفاند. در گوشه‌های خیابان ایستاده و با شادمانی تصویر محمد خاتمی را در هوا به گردش درمی‌آوردند. آگهی‌ها و بروشورهایی که از انتخاب خاتمی حمایت می‌کنند، دست‌بدست در میان مردم می‌چرخند.»

ناطق‌نوری

تا قبل از دفاع‌شدن تیتر انتخابات، تقریبا همه رسانه‌ها بر این نکته تاکید داشتند که پیروز انتخابات ناطق‌نوری خواهد بود. ولی به‌تدریج رسانه‌ها تحت‌تاثیر جریان داخلی ایران به بازتاب حمایت مردم از خاتمی پرداختند؛ «انتظار زیادی می‌رفت که ناطق‌نوری به‌راحتی پیروز انتخابات شود. اما حمایت عامه خیلی زود تغییر کرد و ای مردم از ناطق‌نوری به خاتمی تغییر رویه داد و به صورت تدریجی از ۳۹/۹ درصد به ۵۷درصد در عصر روز قبل از انتخابات رسید.» (آکونومیک ریویو، ۷ ژوئن)

نیویورک‌تایمز با ارایه گزارشی خیابانی با عنوان: «انتخابات رسانه‌جمهوری ایران، انتخاب سنت است یا تغییر» به بررسی و شور انتخاباتی در خیابان‌های ایران پرداخت و سعی می‌کند در قالب گزارش خیابانی به تفاوت دیدگاه دو نامزد اصلی یعنی ناطق‌نوری و خاتمی بپردازد. از نظر نویسنده، انتخاب ناطق‌نوری انتخاب سنت است چرا که شعار و حامیان او اعامه مسجد گشته است. از سویی دیگر خاتمی وجود دارد که با شعار تغییر به عرصه انتخابات وارد شده و انتخاب او از سوی مردم می‌تواند نشانه خواست تغییر از جانب مردم باشد. (نیویورک‌تایمز ۱ خرداد)

«نامزدامعلی موردحمایت بخش اعظم حاکمیت علی‌اکبر ناطق‌نوری است و تا چند وقت پیش او را برنده قطع انتخابات می‌دانستند. اما در سویی دیگر رقیب اصلی او محمد خاتمی است که با شعار آزادی‌های مدنی و گشودن دروازه‌های کشور به روی جهان، حمایت قشر قشر مختلف از جوانان، زنان و روشنفکران را به دست آورده است.» (آکونومیست، ۲۸ اردیبهشت)

دوم‌خرداد

بسا اعلام نتایج اولیه و در نهایت نتیجه‌نهایی اکثریت قریب به اتفاق نشریات با شگفتی به آن نگاه کردند و با تیترهایی همچون «پیروزی خاتمی»، «روحانی محافظه‌کار پیروز انتخابات»، «شگفتی دیگر در انتخابات» و «چپ به میانه رسید و راست ماخت» و... سعی کردند به بازتاب این اخبار بپردازند. «وزیر سابق میانه‌رو فرهنگ و ارشاد اسلامی، محمد خاتمی، در میان نارضایتی زنان محافظه‌کاران به‌عنوان رییس‌جمهوری چهارسال آینده ایران انتخاب شد. رقیب اصلی محافظه‌کار او، ناطق‌نوری، بعد از اینکه بیش از ۱۳ میلیون رای به یک روشنفکر دینی یا دخو باز یاد می‌شود.» (تایمز، ۲۷ اردیبهشت)

خاتمی و شور انتخاباتی

با شکل‌گیری شور و شوق انتخاباتی رسانه‌ها اینها با احتیاط و سپس با قدرت از آن سخن به میان آوردند. «نیویورک‌تایمز» که هر روز با گزارش‌هایی جامع به بررسی موضوع انتخابات در ایران می‌پرداخت در مطلبی تحت عنوان: «صدای تغییر، انتخابات ایران را به قاتلی واقعی تبد